ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **A. S. H. S.**, zastoupený Mgr. Pavlínou Zámečníkovou, advokátkou se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 6. 2009, č. j. 63 Az 13/2008 - 23,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 6. 2009, č. j. 63 Az 13/2008 - 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 11. 6. 2009, č. j. 63 Az 13/2008 - 23 zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 1. 2. 2008, č. j. OAM-79/VL-07-11-2008, jímž byla zamítnuta stěžovatelova žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle ust. § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že stěžovatel požádal o udělení mezinárodní ochrany zejména proto, že chce uniknout před potížemi, které má ve vlasti s příbuznými své přítelkyně. Jeho obava z výhrůžek soukromých osob, že bude fyzicky napaden za to, že jeho přítelkyně otěhotněla, však není důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Také ve vztahu k udělení doplňkové ochrany nebylo zjištěno, že by stěžovateli v případě návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, neboť jeho obava z chování příbuzných přítelkyně není v této souvislosti relevantní. Krajský soud se proto ztotožnil se závěry ministerstva uvedenými v napadeném rozhodnutí.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou opřel o důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatel především namítal, že se ministerstvo vůbec nezabývalo posouzením situace v zemi původu, čímž se dopustilo porušení ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"), neboť spolehlivě nezjistilo stav věci a neopatřilo si podklady nezbytné pro vydání rozhodnutí. Dále vytkl ministerstvu, že pominulo skutečnost, kterou již v průběhu správního řízení namítal, že otec jeho přítelkyně je velitelem vojenské policie. Z tohoto důvodu se proto domnívá, že odůvodnění napadeného správního rozhodnutí je nedostatečné, neboť na tyto skutečnosti vůbec nereflektuje. Pokud by stěžovatel ve vlasti setrval, byl by nucen nastoupit vojenskou službu, při níž by mu hrozilo pronásledování ze strany uvedeného vysoce postaveného příslušníka ozbrojených složek. Opodstatněnost obavy z pronásledování otcem přítelkyně v rámci výkonu vojenské služby přitom mimo jiné vyplývá z informací o zemi původu, které si ministerstvo ani neopatřilo. V této souvislosti poukázal na zprávu ministerstva zahraničí USA „2008 Human Rights Report: Lybia" ze dne 25. 2. 2009 a zprávu Human Rights Watch „World Report 2009: Lybia, ze dne 19. 1. 2009. Jednání, kterého se v zemi původu dopustil představuje v islámské zemi velmi závažný přečin. Pod vlivem všech uvedených okolností, které svědčí o důvodnosti obav o život a bezpečnost bylo proto nutné, aby stěžovatel zemi původu opustil a požádal o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel je přesvědčen, že splňuje předpoklady pro udělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a zákona o azylu, protože jednání, kterého se v zemi původu dopustil, může mít za následek trestní stíhání, zadržení a ohrožení tělesné integrity, zejména za situace, kdy otec přítelkyně je velitel vojenské policie. V Lýbii dochází opakovaně ke svévolnému zadržování osob a ohrožování jejich tělesné integrity na neomezeně dlouhá období, přičemž úroveň respektu k základním lidským právům a svobodám je dlouhodobě neuspokojivá. Ve vězení jsou potom zadržené osoby vystaveny mučení, nelidskému zacházení a fyzickým útokům ze strany příslušníků bezpečnostních složek (viz uvedené zprávy mezinárodních organizací). Krajský soud se nedostatečně zabýval námitkami uplatněnými v žalobě, neboť pouze přitakal závěrům ministerstva, ačkoliv měl napadené rozhodnutí zrušit především z důvodu chybějících zpráv o zemi původu. Krajský soud také pochybil i při posuzování existence podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Stěžovatel poukázal na relevantní judikaturu k této otázce a navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo že trvá na tom, že skutkový stav, na jehož základě rozhodl, byl zjištěn dostatečně. Ve správním řízení bylo prokázáno, že stěžovatel zemi původu neopustil kvůli pronásledování z důvodu uplatňování politických práv a svobod ani pro odůvodněný strach z pronásledování z některého azylově relevantního důvodu. Proto ministerstvo navrhlo, aby kasační stížnost byla zamítnuta jako nedůvodná.

Nejvyšší správní soud se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti zabýval ve smyslu ust. § 104a s. ř. s. tím, zda svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele", který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1

Azs 13/2006 – 39. Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. O přijatelnou kasační stížnost se podle citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu může jednat i tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat i tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle obsahu správního spisu stěžovatel podal dne 26. 1. 2008 žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že mu v Lýbii vyhrožuje otec, strýc a bratr jeho přítelkyně, že ho zabijí a otec přítelkyně mu také vyhrožoval, že mu při výkonu vojenské služby udělá ze života peklo. Při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 30. 1. 2008 stěžovatel uvedl, že se blíže stýkal s dívkou, která následně otěhotněla. Otec dívky, který s jejich vztahem zásadně nesouhlasil, jej hledal na pracovišti, kde ho nezastihl a vzkázal mu, že stejně musí nastoupit vojenskou službu a tam mu udělá ze života peklo. Dále uvedl, že otec dívky je vysoký důstojník vojenské policie. K dotazu pracovníka ministerstva, zda si je vědom toho, že islámská kultura považuje předmanželský poměr za nemorální stěžovatel uvedl, že si je toho vědom a do této situace se dostal proto, že jim rodina jeho dívky sňatek nikdy nepovolí. Proto stěžovatel utekl do Benghází, kde žádné potíže neměl. Na příslušné orgány se v zemi původu se žádostí o pomoc neobrátil, neboť měl strach z uvěznění za čin, který provedl. Obává se návratu, neboť na něj den po odjezdu ze země původu rodiče dívky podali oznámení na policii kvůli nemanželskému poměru.

Nejvyšší správní soud shledal stížní námitku, že se ministerstvo nezabývalo skutečností, že otec dívky je velitelem vojenské policie, který mu vyhrožoval při výkonu vojenské služby potížemi a posoudilo ji formalisticky, důvodnou, neboť v napadeném rozhodnutí pouze paušálně zhodnotilo stěžovatelovy potíže s příbuznými jeho přítelkyně (potíže se soukromými osobami), aniž by se alespoň z části zabývalo tím, zda stěžovatelem tvrzené skutečnosti ohledně otce jeho přítelkyně, jako velitele vojenské policie (výkon veřejné funkce) mohou mít vliv na posouzení projednávané věci.

Ministerstvo se tak při zjišťování skutkového stavu dopustilo pochybení, neboť s ohledem na obsah stěžovatelovy výpovědi nezjistilo dostatek informací, aby mohlo rozhodnout o tom, zda stěžovateli při návratu do země původu nehrozí závažná újma ve smyslu ust. § 14a zákona o azylu. Ministerstvo nezjišťovalo žádné konkrétnější informace, např. jméno otce jeho přítelkyně, který by jako velitel vojenské policie mohl být veřejně známý a jeho jméno by se mohlo vyskytovat ve zprávách o zemi původu apod. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs

235/2004 - 57, dostupný na www.nssoud.cz, v němž vyslovil, že „není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.“ Dokazování je souhrnem úkonů správního orgánu prováděných z úřední povinnosti s cílem zajistit, aby rozhodnutí odpovídalo okolnostem daného případu a bylo v souladu se zákony. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 3. 1998, č. j. 6 A 61/95 - 36, v němž je uvedeno, jakým způsobem může správní orgán pochybit ve vztahu ke zjišťování skutkového stavu. Správní orgán může např. aplikovat právní kvalifikaci na skutkový stav, který tu ve skutečnosti není, tj. nemá oporu v souhrnu důkazů, které byly provedeny. K této možnosti je třeba počítat i případy, kdy byly důkazy získány způsobem, který je v rozporu se zákonem, v takovém případě jde o chybu v objektivní stránce vytváření podkladu pro správní rozhodnutí. Podle § 51 správního řádu lze k provedení důkazu užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Okruh skutečností, které musí být dokazovány, výběr důkazních prostředků k tomu potřebných, jakož i hodnocení důkazů provedených ve správním řízení je věcí správního orgánu. V tomto smyslu lze rovněž poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, dostupný na www.nssoud.cz, v němž byly vysloveny právní závěry, že *I. Pohovor s žadatelem o udělení azylu nemůže být veden pouze v obecné rovině, aniž jsou od žadatele požadovány konkrétnější informace. Vyskytne-li se při pohovoru určitá okolnost, která nasvědčuje tomu, že žadatel mohl být pronásledován pro uplatňování politického práva a svobody nebo má odůvodněný strach z pronásledování státní mocí z důvodů stanovených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., je povinností správního orgánu vést pohovor tím směrem, aby jeho výsledek byl dostatečně konkrétní pro potřeby udělení azylu. Toto platí tím spíše, pokud správní orgán nemá k dispozici jiné podklady pro své rozhodnutí. II. V řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybnosti se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován.*

Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že je v dané věci dán kasační důvod ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a proto Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. února 2010

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu